

“UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜ ”

ile görevli

UNCITRAL

ÇALIŞMA GRUBU II’NİN

3-7 Şubat 2025 tarihlerinde New York’ta gerçekleştirilen

81. TOPLANTISI HAKKINDA RAPOR

Komisyon, 2024 yılındaki 57’nci oturumunda, Almanya, İsrail, Japonya, Kore Cumhuriyeti ve İspanya hükümetleri tarafından dijital ekonomide uyuşmazlık çözümüne ilişkin sunulan belgeyi (A/CN.9/1186) ve dijital ekonomide uyuşmazlık çözümüne ilişkin gelişmelerin envanteri hakkında ilerleme raporu ve gelecekteki çalışma önerilerine dair Sekretarya tarafından hazırlanan notları (A/CN.9/1189 ve A/CN.9/1190) değerlendirmiş ve Çalışma Grubu II’yi elektronik hakem kararlarının tanınması ve tenfizi ile elektronik bildirimler üzerine çalışmakla görevlendirmiştir. Bu bağlamda Komisyon, Çalışma Grubu’nu, elektronik hakem kararlarının tanınması ve tenfiziyle ilgili sorunları tespit etmek ve bu meseleleri ele almak için uygun çözümleri araştırmak üzere görevlendirmiştir.

Çalışma Grubu, 81. oturumda Sekretaryanın notu (A/CN.9/WG.II/WP.240) temelinde elektronik hakem kararlarının tanınması ve tenfizi konusundaki müzakerelerine devam etmiştir.

3-7 Şubat tarihlerinde gerçekleştirilen 81. oturumda, oturum başkanlığına Andres Jana’nın (Şili) devam etmesine karar verilmiştir. Raportör olarak Fumiyasu Miyazaki (Japan) seçilmiştir. Çalışma Grubu 81’nci oturumda, elektronik formdaki nihai hakem kararların tanınması ve tenfizi konusunu değerlendirmeye devam etmiştir.

3-7 Şubat 2025 tarihlerinde gerçekleştirilen 81. oturumdaki tartışmalara ve varılan sonuçlara yer verilen işbu Rapor hazırlanırken aşağıdaki belgelerden faydalanılmıştır:

- A/CN.9/WG.II/WP.239
- A/CN.9/WG.II/WP.240
- A/CN.9/WG.II/LXXXI/CRP.1/Add.1
- A/CN.9/WG.II/LXXXI/CRP.1/Add.2
- A/CN.9/WG.II/LXXXI/CRP.1/Add.3
- A/CN.9/WG.II/LXXXI/CRP.1/Add.4
- A/CN.9/1200

İşbu Rapor'da ele alınan konulara ilişkin başlıklar sırasıyla şu şekildedir:

I. Giriş

II. Elektronik Formdaki Hakem Kararlarının Çeşitli Ülkelerdeki Durumuna İlişkin Hazırlanan Derlemenin Ele Alınması

III. UNCITRAL Elektronik Ticaret Metinleri ile UNCITRAL Uluslararası Tahkim Metinleri Arasındaki Etkileşimin Ele Alınması

A. Ayrımcılık Yapmama Kuralı

B. İşlevsel Eşdeğerlik Kuralları

1. Yazılı Şekil Zorunluluğu

2. İmza Zorunluluğu

3. Aslına Uygunluk (Orijinallik) Zorunluluğu

4. Teslim veya Alım Zamanının Belirlenmesi Zorunluluğu

IV. New York Konvansiyonu'nun Yorumlanmasına İlişkin Tavsiyenin Ele Alınması

V. UNCITRAL Model Tahkim Kanununa İlişkin Değişiklik Önerilerinin Ele Alınması

VI. UNCITRAL Tahkim Kurallarına İlişkin Değişiklik Önerilerinin Ele Alınması

VII. UNCITRAL Tahkim Yargılamasının Düzenlenmesine İlişkin Notların Ele Alınması

VIII. Kapanış

I. GİRİŞ

Tartışmalara geçilmeden önce UNCITRAL Çalışma Grubu II'nin oturumlarına çevrimiçi erişimin durdurulmasına ilişkin geniş çapta endişeler dile getirilmiştir. Uzaktan erişim sağlanmasının, mali kısıtlamalarla karşı karşıya olan katılımcıların Çalışma Grubu'nun müzakerelerine etkili bir şekilde katılımını sağlamak açısından ziyadesiyle önemli olduğu vurgulanmıştır. Çalışma Grubu, çevrimiçi katılımın sağlanması veya en azından canlı yayın hizmetlerinin sunulabilmesi için kaynakların araştırılmasını önermiş ve konunun Komisyona taşınmasını talep etmiştir.

II. ELEKTRONİK FORMDAKİ HAKEM KARARLARININ ÇEŞİTLİ ÜLKELERDEKİ DURUMUNA İLİŞKİN HAZIRLANAN DERLEMENİN ELE ALINMASI

UNCITRAL Sekreteryasının 80. oturumun sonunda delegelere cevaplandırmaları için yönelttiği iki soruya¹ 23 üye ülke², 3 gözlemci ülke ve 4 gözlemci kurumdan cevap gelmiştir. Gelen cevaplarda, elektronik formdaki hakem kararlarının tanınmasına ilişkin içtihatların azlığına dikkat çekilmiş ve bu durumun bir belirsizlik yarattığı ifade edilmiştir. Bu sebeple yerel yasalarının konuya nasıl yaklaştığı açıklanırken, yerel mahkemelerin farklı yorumlar benimseme olasılığı bulunduğu vurgulanmıştır. (*A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 5-6.*)

Elektronik formdaki yabancı hakem kararlarının geçerliliği ve icra edilebilirliğini konu edinen bazı cevaplar doğrudan New York Sözleşmesi hükümlerine atıfta bulunmuştur. Bazı cevaplar ise iç tahkim yasalarındaki hükümlere atıfta bulunmuştur. Bu iç tahkim yasalarının bazıları UNCITRAL Model Kanunu'na (MAL) dayanmaktadır. Bazı yargı bölgelerinde, hakem kararın ıslak imza ile imzalanması gerektiği ve yerel mahkemelerin elektronik formdaki bir kararın tenfiz edilemez olduğuna karar vermesinin muhtemel olduğu belirtilmiştir. Bu endişelere dayanak olarak, i) New York Sözleşmesi'nin IV(1) maddesi uyarınca “orijinal karar”ın sunulması gerekliliği, ii) iç tahkim yasalarındaki orijinallik, yazılı form ve imza gereklilikleri gösterilmiştir. İşbu gerekliliklerin, muayyen ülkelerde icra edilebilir bir hakem kararının kağıt formunda olması gerektiği yönünde bir yoruma yol açtığı belirtilmiştir. Diğer

¹ UNCITRAL Sekreteryası, 80'nci toplantının sonunda cevaplandırmaları için delegelere iki soru yöneltmiştir. **Birinci Soru:** (i) Elektronik formattaki yabancı hakem kararlarının durumu nedir? (ii) Dijital imzalı yabancı hakem kararlarının durumu nedir? Bu kararlar mahkemelere nasıl sunulmaktadır ve mahkemeler tarafından nasıl ele alınmaktadır? İlgili uygulama ve içtihatlar nelerdir? **İkinci Soru:** (i) Elektronik formattaki yerli hakem kararlarının durumu nedir? (ii) Dijital imzalı yerli hakem kararlarının durumu nedir? Bu kararlar mahkemelere nasıl sunulmaktadır ve mahkemeler tarafından nasıl ele alınmaktadır? İlgili uygulama ve içtihatlar nelerdir?

² *Argentina, Australia, Austria, Bahrain, Belgium, Czechia, Finland, France, Germany, Guatemala, Iraq, Italy, Japan, Mexico, Netherlands (Kingdom of the), Panama, Poland, Republic of Korea, Saudi Arabia, Singapore, Spain, Switzerland and United States of America*

yargı bölgelerinde ise, mahkemelerin elektronik formdaki bir hakem kararını geçerli ve icra edilebilir olarak değerlendireceği belirtilmiştir. Elektronik formdaki yabancı hakem kararlarının icra edilebilir olabileceği belirtilen bazı yargı bölgelerinde, UNCITRAL tarafından elektronik ticaret alanında geliştirilen normlar iç hukuklara entegre edildiği görülmektedir. Bu normların başında ayrımcılık yapılmaması ilkesi (*non-discrimination rule*) ve işlevsel eşdeğerlik kuralları (*functional equivalence rules*) gelmektedir. (*A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 7.*)

Bazı yargı bölgelerindeki mahkemelerin, yabancı hakem kararlarının tenfizi için yapılan başvuruların elektronik olarak yapılmasını kabul ettiği ve kararın elektronik olarak sunulmasına izin verdiği görülmektedir. Diğer yargı bölgelerindeki mahkemeler ise, tenfiz başvurusunun fiziken (*paper-based*) yapılmasını ve kararın da fiziki formda (*paper-based award*) sunulmasını zorunlu kılmaktadır. Elektronik formdaki yabancı hakem kararının mahkemelere sunulup sunulamayacağı hususunun, diğer hususların yanı sıra, mahkemelerin tenfiz işlemlerinin dijitalleşmiş olup olmasına bağlı olduğu değerlendirilmiştir. Elektronik formdaki yerel hakem kararlarının icra edilebilirliği mevzuu ise, elektronik formdaki yabancı hakem kararları bağlamında tartışılan meselelerle benzerlik göstermektedir. Benzer şekilde, elektronik formdaki yerel hakem kararlarının icrasını kolaylaştıran yargı bölgelerindeki normatif çerçeve, genel olarak yabancı hakem kararlarına yönelik düzenlemelerle kıyaslanabilir niteliktedir. (*A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 8-9.*)

III. UNCITRAL ELEKTRONİK TİCARET METİNLERİ İLE UNCITRAL ULUSLARARASI TAHKİM METİNLERİ ARASINDAKİ ETKİLEŞİMİN ELE ALINMASI

UNCITRAL uluslararası tahkim metinleri deyince akla gelen iki hukuki düzenleme “Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkındaki New York Konvansiyonu” ve “UNCITRAL Uluslararası Ticari Tahkim Hakkında Model Kanun”dur. UNCITRAL Elektronik Ticaret Metinleri ibaresi ile kastedilen hukuki düzenlemeler ise **i)** Uluslararası Sözleşmelerde Elektronik Haberleşmelerin Kullanımına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (ECC) (*United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts*), **ii)** UNCITRAL Elektronik Ticaret Hakkında Model Kanun (MLEC) (*UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce*), **iii)** UNCITRAL Elektronik İmzalar Hakkında Model Kanun (MLES) (*UNCITRAL Model Law on Electronic Signatures*), **iv)** UNCITRAL Elektronik Devredilebilir Kayıtlar Hakkında Model Kanun (MLETR) (*UNCITRAL Model Law on Electronic Transferable Records*), **v)** UNCITRAL Kimlik Yönetimi ve Mutemetlik Hizmetlerinin

Kullanımı ve Sınır Ötesi Tanınması Hakkında Model Kanun (MLIT) (*UNCITRAL Model Law on the Use and Cross-border Recognition of Identity Management and Trust Services*) adlı hukuki metinlerdir. Bu iki kategorideki hukuki metinler arasında bir etkileşimin bulunup bulunmadığı, Çalışma Grubu tarafından ele alınmıştır.

New York Konvansiyonu m. 3³ ve UNCITRAL Model Kanunu m. 35/1⁴, hakem kararlarının bağlayıcılığını ve tenfizini düzenlemektedir. İlgili maddeler, tenfiz edilecek hakem kararının formuna ilişkin bir belirlemede bulunmamaktadır. New York Konvansiyonu m. 4/1-a, tenfiz kararı almak isteyen tarafın nihai hakem kararının “aslını” veya “onaylı bir kopyasını” sunması gerektiğini belirtmekte, UNCITRAL Model Kanunu m. 35/2 ise, tenfiz kararı almak isteyen tarafın “hakem kararının aslını» veya “kopyasını” sunması gerektiğini düzenlemektedir. Model Kanun ayrıca, hakemin kararı imzalamasını (m.31/1) ve kararın taraflara tebliğ edilmesini (m.31/4) zorunlu kılmaktadır. Peki, New York Konvansiyonu’nda ve UNCITRAL Model Kanun’da yer verilen şekil şartları, elektronik formdaki hakem kararları bağlamında nasıl ele alınmalıdır? Bu soruya sağlıklı yanıt verilmesi, UNCITRAL Elektronik Ticaret Metinleri ile UNCITRAL Uluslararası Tahkim Metinleri arasındaki etkileşimin incelenmesini zorunlu kılmaktadır. (*A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 10-11.*)

Elektronik ticarete ilişkin yukarıda ismine yer verilen hukuki metinlerin lafzından ve ruhundan çıkan iki temel ilke/kural “Ayrımcılık Yapmama Kuralı (*Non-Discrimination Rule*)” ve “İşlevsel Eşdeğerlik Kuralları’dır” (*Functional Equivalence Rules*). (*A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 12.*)

Elektronik formdaki bilgilere hukuki sonuç bağlanması, elektronik formdaki bilgilerin doğalarının anlaşılmasını gerektirmektedir. Elektronik formdaki bilgiler, doğaları itibarıyla basılı (*paper based*) bilgilerden farklı bir yapıya sahiptir. Elektronik formdaki bilgiler, temelde enerji değişiklikleri ve sinyaller üzerinden temsil edilen dijital verilerden oluşur. Bu verilerin kendi başlarına fiziksel bir varlıkları olmamakla birlikte, bu veriler farklı fiziksel ortamlarda (*elektrik akımı, manyetik alan, ışık dalgaları vb.*) saklanabilir veya iletilebilir. Bilginin elektronik formda olması, onun fiziksel değil soyut (*dijital*) bir varlık olarak işlenmesini sağlar. Fiziki belgeler (*i.e. kağıt belgeler*) doğrudan insan gözüyle okunabilirken, elektronik formdaki

³ **NYC Madde 3:**

Âkit devletlerden her biri hakem kararlarının muteberliğini tanıyacak ve bunların öne sürüldüğü memlekette yürürlükte olan usul kaideleri gereğince aşağıdaki maddelerde yazılı şartlar dairesinde icrasını (tenfizini) temin edecektir, işbu sözleşmenin şümulü içine giren hakem kararlarının tanınması ve icrası için millî hakem kararlarınıninkine nisbetle ne oldukça daha ağır şartlar yüklenecek ne de daha yüksek adli harçlar alınacaktır.

⁴ **UNCITRAL Madde 35. Tanıma ve tenfiz**

(1) Bir hakem kararı, verildiği ülkeden bağımsız olarak bağlayıcı kabul edilecektir ve yetkili mahkemeye yazılı başvuru üzerine bu madde ve 36.madde hükümlerine tabi olarak tenfiz edilecektir.

bilgiler ancak kağıda basıldığında veya bir ekranda görüntülediğinde okunabilir. Elektronik formdaki hakem kararı, esasen dijital bir veridir; kağıda basılmadıkça veya bir ekranda görüntülenmedikçe okunamaz. Peki hakem kararının elektronik formda olması, onu kağıda basılı bir hakem karardan daha az güvenilir yahut icra edilemez kılacak mıdır? Bu soruya ayrımcılık yapmama kuralı (*non-discrimination rule*) ve işlevsel eşdeğerlik kuralları (*functional equivalence rules*) üzerinden yanıt verilmektedir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 13.)

Çalışma Grubu, 81. oturumda UNCITRAL'ın elektronik ticaret alanındaki hukuki metinlerini ele alırken birbirinden farklı yaklaşımlar dile getirilmiştir. Bir yaklaşım, UNCITRAL'ın elektronik ticaret araçlarının hukuki çerçevesinin incelenmesinin, bu çerçevenin uluslararası tahkim bağlamında tahkim anlaşmalarına ve hakem kararlarına uygulanıp uygulanamayacağını belirlenmesinin ve bu hükümlerin uluslararası tahkim çerçevesine nasıl entegre edilebileceğini araştırılmasının amaca uygun bir yöntem olacağını ifade etmiştir. Bir diğer yaklaşım ise, özellikle ayrımcılık yapmama kuralı (*non-discrimination*) ve fonksiyonel eşdeğerlik kuralları (*functional equivalence rules*) olmak üzere, UNCITRAL elektronik ticaret metinlerindeki prensip ve kavramları inceleyerek, bunların hakem kararlarının tanınması ve tenfizine nasıl uygulanabileceğinin değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para.16.)

Bu bağlamda, Uluslararası Sözleşmelerde Elektronik Haberleşmelerin Kullanımı Hakkında Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne (ECC) taraf devletlerin sayısının, New York Konvansiyonu'na taraf devletlerin sayısından önemli ölçüde düşük olduğu belirtilmiştir ve bu değerlendirme yapılırken işbu dengesizliğin göz önünde bulundurulması gerektiği ifade edilmiştir. ECC'ye taraf devlet sayısının oldukça az olması argümanına cevap olarak ise UNCITRAL'ın elektronik ticaret bağlamındaki metinlerinin, ulusal hukuk düzeyinde uygulansın ya da uygulanmasın, ulusal mahkemeler için değerli bir rehber işlevi gördüğü, elektronik işlemlerle ilgili ilkeleri yorumlarken ve uygularken önemli bir rol oynadığı belirtilmiştir. Bu sebeple Çalışma Grubu'nun, uluslararası tahkim bağlamında elektronik formdaki hakem kararlarının tanınmasını ve tenfizini kolaylaştırmak için elektronik ticaret araçlarından en basit şekilde nasıl faydalanabileceğini araştırması gerektiği ifade edilmiştir. Ancak, özellikle New York Konvansiyonu'nda, elektronik formdaki bir tahkim anlaşmasının veya hakem kararının tanınması veya tenfizini engelleyen hiçbir düzenlemenin bulunmadığı dikkate alınarak, beklenmedik sorunlar yaratılmaması konusunda dikkatli olunması gerektiği vurgulanmıştır. ((A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 17.)

A. AYRIMCILIK YAPMAMA KURALI (*NON-DISCRIMINATION RULE*)

Ayrımcılık yapmama kuralı (*non-discrimination rule*), bilginin salt elektronik formda olması nedeniyle geçerliliğinin veya icra edilebilirliğinin reddedilmemesini temin eden bir kuraldır. Bu kurala göre dijital belgeler ile kağıt belgeler arasında bir ayrımcılık yapılmayacak ve kağıt belgelere üstünlük tanınmayacaktır. Ayrımcılık yapmama kuralının tahkime uygulanması halinde doğacak hukuki sonuç, elektronik formdaki hakem kararlarının aynı kağıt temelli hakem kararları gibi tanınması ve tenfiz edilmesidir. Nitekim uygulamada elektronik formdaki tahkim anlaşmalarının, aynı kâğıt temelli tahkim anlaşmaları gibi, geçerli kabul edildiği görülmektedir. Ayrımcılık yapmama kuralının örneklerine ECC m. 8/1’de, MLEC m. 5, 11 ve 12’de, MLES m. 3’te, MLETR m. 7/1’de ve MLIT m. 5 ve 13’te rastlanması mümkündür. UNCITRAL elektronik ticaret metinlerindeki ayrımcılık yapmama kuralı, kural olarak sözleşmelerin kurulmasına⁵ uygulanmakta olup, elektronik formda yapılan tahkim anlaşmalarının kurulmasını da kapsamaktadır⁶. Nitekim ECC m. 20/1’de, ilgili madde hükümlerinin New York Konvansiyonu kapsamında yapılan sözleşmelerin (*i.e. tahkim anlaşmalarının*) kurulmasına uygulanabilir olduğunu açıkça belirtmektedir. Bununla birlikte UNCITRAL elektronik ticaret metinlerindeki hükümler ve normlar, elektronik formdaki hakem kararlarının tanınması ve tenfizini kapsamamaktadır. Bu sebeple, UNCITRAL 2. çalışma grubunun amacı, ayrımcılık yapmama ilkesinin hakem kararlarına uygulanmasını temin edecek hukuki metinler geliştirmektir. (*A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 14-17.*)

B. İŞLEVSEL EŞDEĞERLİK KURALLARI

İşlevsel eşdeğerlik kuralları (*functional equivalence rules*), kağıt tabanlı gerekliliklerin amaç ve işlevlerini analiz ederek işbu amaç ve işlevlerin elektronik yollarla güvenilir bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayan kurallardır. İşlevsel eşdeğerlik kuralları, ayrımcılık yapmama kuralını desteklemektedir. Birçok alanda değişik işlevsellik kuralları olabilmekle birlikte tahkim alanındaki işlevsel eşdeğerlik kuralları, şu gereklilikleri karşılamak için geliştirilmiştir: i) Yazılı şekil zorunluluğu (*written form requirement*), ii) İmza zorunluluğu (*the signature requirement*), iii) Aslına uygunluk (*orijinallik*) zorunluluğu (*the originality requirement*), iv)

⁵ UNCITRAL elektronik ticaret metinlerinin uygulama kapsamına ilişkin açıklamalara ECC m. 1/1’de, MLEC m.1’de, MLES’ m. 1’de, MLETR m. 1/1’de ve MLIT m. 2/1’de yer verilmiştir.

⁶ Ayrımcılık yapmama kuralı, Türk hukukunda da kendisine yer bulmuş bir kuraldır. Örneğin, HMK m.412/3’de, e-mail teatisi ile tahkim anlaşmasının kurulabilmesine imkân veren hüküm; ayrımcılık yapmama kuralının tahkim anlaşmaları bakımından Türk hukukundaki bir yansımasıdır. Zira e-mail teatisi ile kurulmuş bir tahkim anlaşması, kağıt temelinde akdedilen bir tahkim anlaşması gibi geçerli kabul edilmekte ve bu ikisi arasında ayrımcılık yapılmamaktadır. Bununla birlikte, Türk hukukunda nihai hakem kararları bakımından ayrımcılık yapmama kuralını ele alan, *tahkim anlaşmasını konu edinen HMK 412/3’dekine benzer*, açık bir hüküm yoktur.

Teslim veya alım zamanının belirlenmesi zorunluluğu (*time of delivery or receipt*). Aşağıda başlıklar halinde her bir işlevsel eşdeğerlik kuralına ilişkin açıklamalara yer verilecektir.

1. YAZILI ŞEKİL ZORUNLULUĞU (*İşlevsel Eşdeğerlik Kuralları*)

UNCITRAL elektronik ticaret metinlerinde yazılı şekil gerekliliğine ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralı, ECC'nin 9/2. maddesi ve MLEC'nin 6/1. maddesinde düzenlenmiştir. Her iki madde de esasen hukukun belirli bir bilginin yazılı olmasını gerektirdiği durumlarda, *veri mesajının içeriğinde yer alan bilginin ileride başvurulabilecek şekilde erişilebilir ve kullanılabilir olması şartıyla*, bu gerekliliğin bir veri mesajı ile karşılanmış sayılacağı belirtilmektedir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para.22.)

New York Konvansiyonu'nun II(1) maddesi uyarınca "yazılı" olması gereken tahkim anlaşmaları için, ECC'nin 9/2. maddesi, işbu gerekliliğin **elektronik formda oluşturulan tahkim anlaşmaları açısından işlevsel eşdeğerlik kuralı** ile karşılanmasını sağlar. Benzer şekilde, Tahkime İlişkin UNCITRAL Model Kanun'un 7/4. maddesi (Seçenek I), tahkim anlaşmaları açısından işlevsel eşdeğerlik kuralını şu şekilde düzenlemektedir: *"Bir tahkim anlaşmasının yazılı olma gerekliliği, bir elektronik iletişim aracılığıyla yapıldığında da karşılanmış sayılır; yeter ki içeriğinde yer alan bilgi, ileride başvurulabilecek şekilde erişilebilir ve kullanılabilir olsun. "Elektronik iletişim", tarafların veri mesajları yoluyla yaptıkları her türlü iletişimi ifade eder. "Veri mesajı", elektronik, manyetik, optik veya benzeri yollarla oluşturulan, gönderilen, alınan veya saklanan bilgiyi kapsar. Bu kapsamda elektronik veri değişimi (EDI), e-posta, telgraf, teleks veya faks da yer almaktadır."* (A/CN.9/WG.II/WP.240, para.23.)

Tahkime İlişkin UNCITRAL Model Kanun'un 31(1) maddesi, bir hakem kararının yazılı olarak oluşturulması gerektiğini belirtirken, 35(1) maddesi, bir kararın tenfizinin talep edilmesi için de yazılı bir başvuru yapılmasını şart koşmaktadır. **Ancak Model Kanun, elektronik formdaki hakem kararları için yazılı şekil zorunluluğu açısından işlevsel eşdeğerlik kuralını içermemektedir.** Ayrıca, ECC ve MLEC'deki işlevsel eşdeğerlik kurallarına ilişkin hükümler de elektronik formdaki hakem kararlarının tanınması ve tenfizini kapsamamaktadır zira hakem kararları doğaları itibarıyla birer sözleşme değildir. Bu nedenle, yukarıda belirtilen hükümlere ilişkin olarak Model Kanun'da yazılı şekil gerekliliğine dair işlevsel eşdeğerlik kuralına yer verilmesi gerekmektedir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para.24.)

2. İMZA ZORUNLULUĞU (*İşlevsel Eşdeğerlik Kuralları*)

İmza gerekliliğine ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralı, UNCITRAL elektronik ticaret metinlerinde ECC'nin 9/3. maddesi, MLEC'nin 7/1. maddesi, MLES'in 6/1., 6/3. ve 6/4. maddeleri, MLETR'nin 9. maddesi, MLIT'nin 16. maddesinde düzenlenmiştir.

ECC'nin 9/3 maddesi şu hükmü getirmektedir:

“Hukukun, bir iletişimin (communication) veya sözleşmenin (contract) bir tarafça imzalanmasını gerektirdiği ya da imzanın bulunmamasına ilişkin sonuçlar öngördüğü durumlarda, bu gereklilik bir elektronik iletişim açısından şu koşullar sağlanırsa yerine getirilmiş sayılır:

(a) Kullanılan yöntem, ilgili tarafı tanımlamak ve tarafın elektronik iletişimde yer alan bilgiye ilişkin iradesini göstermek için uygun olmalıdır.

(b) Kullanılan yöntem:

(i) Elektronik iletişimin oluşturulma veya iletilme amacı açısından, tüm koşullar dikkate alındığında (ilgili taraflar arasındaki anlaşmalar da dahil olmak üzere), yeterince güvenilir olmalıdır, veya

(ii) (a) bendinde belirtilen işlevleri tek başına veya ek delillerle birlikte fiilen yerine getirdiği ispatlanmış olmalıdır.”

Elektronik formda yapılan tahkim anlaşmaları açısından, New York Konvansiyonu'nun II(2). maddesi, tahkim anlaşmasının taraflarca imzalanmasını gerektirirken, ECC'nin 9/3. maddesi bu gerekliliğin işlevsel eşdeğerlik kuralı ile nasıl karşılanacağını düzenlemektedir. Bununla birlikte, Model Kanun, tahkim anlaşmalarının taraflarca imzalanmasını şart koşmamaktadır. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para.26.)

Elektronik formdaki hakem kararları bakımından ise Model Kanunun 31/1 maddesi, hakem kararının hakem(ler) tarafından imzalanması gerektiğini belirtmekle birlikte, imza gerekliliği konusunda işlevsel eşdeğerlik kuralı içermemektedir. Ayrıca, UNCITRAL elektronik ticaret metinlerindeki imza gerekliliğine ilişkin işlevsel eşdeğerlik kurallarına dair hükümler, elektronik formdaki hakem kararlarının tanınması ve tenfizine uygulanmamaktadır. Bu nedenle, imza gerekliliğine ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralının, yukarıda belirtilen hüküm çerçevesinde Model Kanuna yansıtılması gerektiği ifade edilmektedir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para.27.)

3. ASLINA UYGUNLUK ZORUNLULUĞU (*İşlevsel Eşdeğerlik Kuralları*)

UNCITRAL Elektronik Ticaret Metinlerinde orijinallik gerekliliğine ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralı, ECC'nin 9/4 maddesi ve MLEC'nin 8/1. maddesinde düzenlenmiştir. Ayrıca, ECC'nin 9/5. maddesi, bütünlüğün değerlendirilmesine ilişkin kriterleri ve gerekli güvenilirlik standartlarını detaylandırmaktadır.

ECC m. 9(4)

“Hukukun, bir iletişimin veya sözleşmenin orijinal biçimde sunulmasını veya saklanmasını gerektirdiği ya da orijinalin bulunmamasına ilişkin sonuçlar öngördüğü durumlarda, bir elektronik iletişim aşağıdaki koşulları sağlıyorsa bu gereklilik yerine getirilmiş sayılır:

- (a) *İçerdiği bilginin, ilk kez nihai biçimde oluşturulduğu andan itibaren bir elektronik iletişim ya da başka bir formatta olsa dahi bütünlüğüne dair güvenilir bir güvence bulunması;*
- (b) *İçeriğinin ilgili kişiye sunulması gerektiği durumlarda, bu bilginin ilgili kişiye görüntülenebilir olması.”*

Elektronik formda yapılan tahkim anlaşmalarına bakımından ECC’nin 9/4. ve 9/5. maddeleri uygulama alanı bulmakta olup, işbu maddeler New York Konvansiyonu’nun IV(1)(b) maddesinin uygulanması bağlamında önem taşımaktadır. Zira New York Konvansiyonu’nun IV(1)(b) maddesi, bir kararın tanınması ve tenfizi için “orijinal anlaşmanın” sunulmasını şart koşmaktadır. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para.19.)

Elektronik formdaki hakem kararlarına gelince, New York Konvansiyonu’nun IV(1)(a) maddesi, kararın tanınması ve tenfizi için “usulüne uygun şekilde onaylanmış orijinal kararın” veya “usulüne uygun şekilde tasdik edilmiş bir kopyasının” sunulmasını gerektirmektedir. Benzer şekilde, MAL’in 35(2) maddesi, tanıma ve tenfiz için “orijinal kararın” veya “bir kopyasının” sunulmasını şart koşmaktadır. Bununla birlikte, New York Konvansiyonu ve Model Kanun, hakem kararlarının orijinallik gerekliliği konusunda işlevsel eşdeğerlik kuralı öngörmemektedir. Ayrıca, UNCITRAL elektronik ticaret metinlerindeki hükümler, elektronik formdaki hakem kararlarının tanınması ve tenfize uygulanmamaktadır. Bu nedenle, elektronik formdaki hakem kararları için orijinallik gerekliliğine ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralının tahkim mevzuatına yansıtılması gerekmektedir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para.20-21.)

4. TESLİM VEYA ALIM ZAMANININ BELİRLENMESİ ZORUNLULUĞU (İşlevsel Eşdeğerlik Kuralları)

UNCITRAL elektronik ticaret metinlerinde elektronik formdaki bilginin teslim veya alınma zamanına ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralı, ECC’nin 10/2. maddesi ve MLEC’nin 15/2. maddesinde düzenlenmiştir.

ECC m. 10/2

“Bir elektronik iletişimin alınma zamanı, alıcının belirlediği bir elektronik adreste erişilebilir hale geldiği andır. Elektronik iletişim, alıcının belirlemediği başka bir elektronik adrese ulaşırsa, alınma zamanı, alıcının bu adreste iletişime erişebildiği ve iletişimin bu adrese gönderildiğini fark ettiği andır. Bir elektronik iletişim, alıcının elektronik adresine ulaştığında, alıcının erişimine açık olduğu varsayılır.”

Tahkime İlişkin UNCITRAL Model Kanun'un 31/4. maddesi, hakem kararının her bir tarafa teslim edilmesi gerektiğini öngörmekte, 34/3. maddesi ise iptal talebinin, başvuruda bulunan tarafın kararı aldığı tarihten itibaren üç ay içinde yapılması gerektiğini belirtmektedir. Ancak Model Kanun, elektronik formdaki hakem kararlarının teslim veya alınma zamanına ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralı içermemektedir. Ayrıca, ECC ve MLEC'deki teslim veya alınma zamanına ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralına dair hükümler, elektronik formdaki hakem kararlarının teslim veya alınmasına uygulanmamaktadır. Bu nedenle, teslim veya alınma zamanına ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralının, yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde Model Kanuna yansıtılması gerekmektedir. MLIT'nin 20. maddesi, kayıtlı postaya ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralını içermekte olup, bu düzenleme zaman ve tarih kaydının tutulmasını, mesajın bütünlüğünün korunmasını, gönderen ve alıcının kimliklerinin belirlenmesini sağlamaktadır. Bu unsurlar, MAL'de yapılacak gelecekteki olası düzenlemeler için bir örnek teşkil edebilir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 31-32.)

IV. NEW YORK KONVANSİYONU'NUN YORUMLANMASINA İLİŞKİN TAVSİYENİN ELE ALINMASI

UNCITRAL Sekreteryası, 81. oturumdan önce hazırladığı A/CN.9/WG.II/WP.240 no'lu çalışma notunda, "New York Konvansiyonu'nun Yorumlanmasına İlişkin Tavsiye" başlığı altında tartışılmak üzere taslak metne yer vermiştir. İlgili taslak Tavsiye metni şu şekildedir:

***“Recalling** the General Assembly, in its resolution 2205 (XXI) of 17 December 1966, established the United Nations Commission on International Trade Law with the object of promoting the progressive harmonization and unification of the law of international trade by, inter alia, promoting ways and means of ensuring a uniform interpretation and application of international conventions and uniform laws in the field of the law of international trade,*

***Conscious** of the fact that the different legal, social and economic systems of the world, together with different levels of development, are represented in the Commission,*

***Recalling** successive resolutions of the General Assembly reaffirming the mandate of the Commission as the core legal body within the United Nations system in the field of international trade law to coordinate legal activities in this field,*

***Convinced** that the wide adoption of the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done in New York on 10 June 1958,8 has been a significant achievement in the promotion of the rule of law, particularly in the field of international trade,*

***Recalling** that the Conference of Plenipotentiaries which prepared and opened the Convention for signature adopted a resolution which states, inter alia, that the*

Conference “considers that greater uniformity of national laws on arbitration would further the effectiveness of arbitration in the settlement of private law disputes”,

Recognizing the growing use of electronic means in arbitration and, in this vein, particularly, the need for clarity and certainty to facilitate the reliance on arbitral awards in electronic form under the New York Convention,

Recommends that the term “arbitral award” or “award” within the provisions of the New York Convention includes arbitral awards in electronic form, and

Recommends also that, under article IV(1)(a) of the New York Convention, an award or a certified copy thereof in electronic form is “original” if:

- (i) There exists reliable assurance as to the integrity of the information contained in the award or the certified copy thereof in electronic form from the time it was first generated in its final form,***
- (ii) That information is capable of being displayed to the person to whom it is intended to be made available,***
- (iii) The integrity of that information shall be assessed based on whether it has remained complete and unaltered, apart from the addition of any endorsement and any change that arises in the normal course of communication, storage, or display; the standard of reliability required shall be assessed in light of the purpose for which that information was generated and in light of all the relevant circumstances.”***

UNCITRAL Sekretaryası tarafından kaleme alınan taslak Tavsiye Metin, elektronik formdaki hakem kararlarının New York Konvansiyonu kapsamında nasıl ele alınacağını netleştirmeyi ve devletlerin bu tür kararlara duyduğu güveni artırmayı amaçlamaktadır. Tavsiye Metin, “hakem kararları” teriminin New York Konvansiyonu bağlamında elektronik formdaki kararları da kapsayacak şekilde yorumlanmasını önermekte ve böylelikle ayrımcılık yapmama kuralını tahkim müessesine aktarmaktadır. Tavsiye Metin doğrultusunda, Konvansiyon’un III. maddesi her Akit Devlet’in hakem kararlarını, elektronik formdakiler de dahil olmak üzere, bağlayıcı olarak tanımasını ve icra etmesini gerektirecek şekilde anlaşılacaktır. New York Konvansiyonu’nun IV(1) maddesinde yer alan “asıl (*orijinal*) karar” ve “onaylı sureti” için geçerli olan işlevsel eşdeğerlik kuralını netleştirmek amacıyla, tavsiye ayrıca belirli kriterleri ortaya koymaktadır. Bu kriterler arasında, bilginin bütünlüğünün korunması (*completeness and unaltered status are preserved*) ve bilginin amaçlandığı şekilde görüntülenebilme yeteneği yer almaktadır. “Onaylı suret” başlı başına bir asıl belge olup, elektronik formdaki onaylı suret de özgünlük açısından işlevsel eşdeğerlik kuralına tabidir. (*A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 36-37.*)

Tavsiye Metin, Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizine İlişkin Konvansiyon’un II(2) ve VII(1) maddelerinin yorumuna ilişkin geçmişte hazırlanan “2006 Tavsiyesi” örnek alınarak hazırlanmıştır. 2006 Tavsiyesi, UNCITRAL tarafından 7 Temmuz 2006’da kabul edilmiştir. 2006 Tavsiyesi, Konvansiyon metnindeki farklı Birleşmiş Milletler resmi dillerinde görülen tutarsızlıkları gidermek amacıyla hazırlanmıştır. 2006 Tavsiyesinin

odak noktası, resmi metinlerdeki lafzi tutarsızlıkları çözmek iken, elektronik formdaki hakem kararlarına güven duyulmaması konusu farklı bir sorun teşkil etmektedir. Bu sorun, farklı dil versiyonları arasındaki tutarsızlıklardan değil, özellikle geleneksel kâğıt tabanlı süreçlerden dijital süreçlere geçiş gibi teknolojik gelişmelerden kaynaklanmaktadır. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 38-39.)

Diğer taraftan UNCITRAL'in, New York Konvansiyonu'nun yorumu hakkında tüm Akit Devletlerin katılımı veya mutabakatı olmadan bir tavsiye kararı yayımlaması halinde, bu kararın meşruiyeti, yetkisi ve kabulü konusunda sorular ortaya çıkabileceği belirtilmiştir⁷. Ayrıca Tavsiye kararının, farkındalığı artırabileceği ancak ulusal mahkemeler açısından hukuki bağlayıcılığa sahip olmayacağından, elektronik formda düzenlenen hakem kararlarının icra edilebilirliği konusunda endişe duyan taraflar için yeterli hukuki kesinliği sağlayamayabileceği belirtilmiştir. Mahkemelerin, Tavsiye kararına rağmen elektronik formdaki hakem kararlarını tenfiz etmek noktasında isteksiz davranabileceği ya da bu tür kararları tanıma ve tenfiz etme konusunda hukuki veya teknik donanıma sahip olmayabileceği belirtilmiştir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 40-41.)

Dijital gelişmelerin elektronik formdaki hakem kararları üzerindeki etkisini ele almak için New York Konvansiyonunun Yorumlanmasına ilişkin bir tavsiye geliştirilmesinin uygun bir yöntem olup olmadığını Çalışma Grubu tarafından 81. toplantıda detaylıca ele alınmış ve taslak Tavsiye Metni hakkında farklı görüşler dile getirilmiştir. Bir görüş, önerilen Tavsiyenin, New York Konvansiyonu'nun ayrımcılık yapmama kuralını ve orijinallik konusundaki işlevsel eşdeğerlik kuralını benimsediğini açıklığa kavuşturmak için yararlı bir araç olacağını dile getirmiştir. Bununla birlikte elektronik ticaret araçlarında yer alan ilkelerin yeterli olmayacağı ve tahkim uygulayıcılarını daha iyi ve daha açık bir şekilde bilgilendirmek, ayrıca parçalanmayı önlemek için belirli bir hassasiyet seviyesinin gerekli olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, sadece basit ve genel bir ifadeye yer vermenin, mahkemeler tarafından elektronik ortamda düzenlenen kararların icrasını kolaylaştırma ihtimalinin düşük olduğu belirtilmiştir. Çalışmanın amaçlarından birinin, farklı hukuk sistemlerindeki uygulayıcıları, elektronik ortamda düzenlenen kararların icra edilebilir olduğuna ikna etmek ve bu konudaki belirsizliği azaltmak olduğu vurgulanmıştır. Çalışma Grubu'nun sadece yüzeysel bir birlik sağlamak yerine gerçek bir birlik elde etmeyi hedeflemesi gerektiği ifade edilmiştir. (A/CN.9/1200, para. 18.)

Tavsiye metne ilişkin bir başka görüş ise, önerilen Tavsiyenin hüküm paragraflarının (*operative paragraphs*) aşırı derecede kuralcı ve sıkı kurallar öngören (*prescriptive*) bir yapıya

⁷ UNCITRAL'e üye devletlerin sayısı sınırlı iken, New York Konvansiyonu'na 172 ülke taraftır.

sahip olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda daha az bağlayıcı bir dil benimsenmesi önerilmiştir. Önerinin bağlayıcı bir belge veya New York Konvansiyonu'na ek bir anlaşma niteliğinde olduğu izlenimini verebilecek aşırı kesinlik içeren ifadelerden kaçınılması gerektiği tavsiye edilmiştir. Örneğin UNCITRAL elektronik ticaret araçlarına genel bir atıfta bulunulması ve önerilen tavsiyenin, 10 Haziran 1958'de New York'ta kabul edilen Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizine İlişkin Sözleşme'nin 2. maddesinin 2. paragrafı ile 7. maddesinin 1. paragrafının yorumlanmasına ilişkin 7 Temmuz 2006'da UNCITRAL tarafından kabul edilen Tavsiye (2006 Tavsiyesi) ile belirli açılardan uyumlu hale getirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu bağlamda, 2006 Tavsiyesi'nin öncelikle Konvansiyon'un farklı dil versiyonları arasındaki dil farklılıklarından kaynaklanan sorunları ele aldığı ve bu nedenle dar kapsamlı bir tavsiye niteliğinde olduğu hatırlatılmıştır. Ayrıca, UNCITRAL'in New York Konvansiyonu'na taraf bütün devletlerin iradesini temsil etmediği belirtilmiştir. Devletlerin geçmişte 2006 Tavsiyesini (bkz. A/63/17, para. 359) yeknesak ve esnek bir yorumun teşvik edilmesi açısından desteklediği ifade edilmiştir. (A/CN.9/1200, para. 19.)

Çalışma Grubu tarafından gerçekleştirilen tartışmalar esnasında Viyana Andlaşmalar Hukuku Sözleşmesi'nin (VCLT) 31/1. maddesi gündeme gelmiş, işbu maddenin antlaşmaların iyi niyetle yorumlanmasını öngördüğü hatırlatılmış ve işbu maddenin önerilen Tavsiye metninde dikkate alınabileceği belirtilmiştir. Bu argümana karşılık olarak, kamu hukuku ile ilgili unsurların önerilen Tavsiyeye dahil edilmesinin uygun olmayacağı, zira UNCITRAL araçlarının genellikle VCLT'ye atıfta bulunmadığı ifade edilmiştir. Çalışma Grubu'nun bunun yerine, önerilecek olan New York Konvansiyonu'nun IV. maddesinin yorumlanmasına ilişkin özel hususlara odaklanması gerektiği görüşü dile getirilmiştir. (A/CN.9/1200, para. 20.)

Çalışma Grubu tarafından önerilen Tavsiyenin içeriğine ilişkin müzakerelerin nihai şekle halel getirmeksizin yürütülmesi gerektiği hatırlatılarak, belgenin hangi biçimde olacağının ilerleyen aşamalarda ele alınması gerektiği önerilmiştir. Ayrıca, mahkemelerin yalnızca teşvik edici ve bağlayıcı olmayan bir tavsiyeye atıfta bulunmayacağı belirtilmiş ve Çalışma Grubu'nun ilerleyen süreçte bağlayıcı bir belgeye ihtiyaç olup olmadığını değerlendirmesi gerekeceği ifade edilmiştir. (A/CN.9/1200, para. 21.)

Taslak Tavsiye metninin hüküm paragraflarına (*operative paragraphs*) ilişkin yapılan tartışmalar ve metne yöneltilen eleştiriler sonunda bazı delegasyonlar Taslak Tavsiye metnin aşağıdaki şekilde revize edilmesini önermiştir: (A/CN.9/1200, para. 28.)

“Recalling that pursuant to article 31 of the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties, the New York Convention shall be interpreted in good faith, considering its purpose as well as customary practices in international trade,

Recalling also that the purpose of the New York Convention is the promotion of efficiency in international arbitration as a method of dispute resolution in international trade,

Recognizing the possibilities that technological advances present for the efficient and expedient rendering of arbitral awards, the increasing use of electronic means in international commerce, and the growing practice of rendering arbitral awards [in electronic form] [electronically] [in forms other than in hard copy paper],

Recognizing also the need for clarity and harmonization of court practices in relation to the enforcement of arbitral awards [in electronic form] [rendered electronically] [in forms other than in hard copy paper] pursuant to the New York Convention,

Recognizing further that the drafters of the Convention were focused on accommodating modern trade practices,

Taking into account international legal instruments, such as the 1985 UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration, as subsequently revised, particularly with respect to article 7, the UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce, the UNCITRAL Model Law on Electronic Signatures and the United Nations Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts,

Considering that, in interpreting the Convention, regard is to be had to the need to promote recognition and enforcement of arbitral awards,

1. **Recommends** that the New York Convention be interpreted in a technologically neutral manner, ensuring that arbitral awards [in electronic form] [rendered electronically] are not treated less favourably than those [rendered] in hard copy paper form;

2. **Recommends** also that the term “arbitral awards” as used in the New York Convention not be interpreted as excluding arbitral awards [in electronic form] [rendered electronically] or in any other form aligned with modern commercial usages;

3. **Recommends** further that an arbitral award [in electronic form] [rendered electronically] constitute an “original” in the sense of article IV(1)(a) of the New York Convention where there exists reliable assurance as to the integrity of the information contained in the award in electronic form from the time it was first generated in its final form, and that information is capable of being displayed to the person to whom it is intended to be made available.”

Gözden geçirilmiş taslak Tavsiye Metne ilişkin tartışmaların başında, bazı Devletlerin gelecekteki tutumlarına hanel getirmeksizin yorumlarda bulunduğu ifade edilmiştir. Önerinin yapısına, içeriğine ve gerekçesine ilişkin sunumun ardından, gözden geçirilmiş tavsiyeye genel destek verilmiş ve bunun, tavsiyenin içeriğinin daha ayrıntılı değerlendirilmesi için bir temel oluşturduğu belirtilmiştir. Ancak, 2006 yılında olduğu gibi, bir Tavsiyeyi haklı kılan istisnai koşulların mevcut olmadığına dikkat çekilmiştir. Ayrıca, anlaşmaların yorumlanmasına ilişkin

bir Tavsiyede bulunmanın UNCITRAL'in çalışma pratiğinde yaygın olmadığına dair bir endişe dile getirilmiştir. UNCITRAL'in daha önce yalnızca bir kez bir antlaşma yorumuna ilişkin tavsiyede bulunmuş olmasının temkinli bir yaklaşımı yansıttığı belirtilmiş, çünkü böyle bir UNCITRAL tavsiyesinin, VCLT'nin 31. ve 32. maddelerinde tanınan yorumlayıcı materyaller arasında yer almayacağı ifade edilmiştir. Bu argümanlara karşılık olarak ise, söz konusu belgenin bir Birleşmiş Milletler sözleşmesi olduğu ve UNCITRAL'in bir Birleşmiş Milletler organı olarak New York Konvansiyonu'nun "koruyucusu" görevini üstlendiği vurgulanmıştır. Ayrıca, UNCITRAL'in uluslararası sözleşmelerin "yeknesak yorumlanmasını ve uygulanmasını sağlamaya yönelik yöntemleri teşvik etme" yetkisine sahip olduğu⁸ hatırlatılmıştır. (A/CN.9/1200, para. 29-30.)

Gözden geçirilmiş taslak Tavsiye Metne yöneltilen eleştirilere müteakip, 82. Oturumda ele alınmak üzere taslak Tavsiye Metninin geliştirilmesi noktasında anlaşma sağlanmıştır.

V. UNCITRAL MODEL TAHKİM KANUNUNA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİNİN ELE ALINMASI

UNCITRAL Sekreteryası, 81. oturumdan önce hazırladığı A/CN.9/WG.II/WP.240 no'lu çalışma notunda, "UNCITRAL Model Tahkim Kanununa İlişkin Değişiklik Önerileri" başlığı altında tartışılmak üzere UNCITRAL Model Tahkim Kanunu m.2 ve m.31'e eklenmek üzere taslak maddelere yer vermiştir. İlgili taslak maddeler metni şu şekildedir: (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 43-45.)

Model Kanun m. 2 (f)

(g) "*hakem kararı*" veya "*karar*", *elektronik formdaki bir kararı da kapsar.* ("arbitral award" or "award" includes an award in electronic form.)

Model Kanun m.31

(1) The award shall be made in writing and shall be signed by the arbitrator or arbitrators. In arbitral proceedings with more than one arbitrator, the signatures of the majority of all members of the arbitral tribunal shall suffice, provided that the reason for any omitted signature is stated.

(1-1) *Bir hakem kararının yazılı olma şartı, elektronik formdaki hakem kararı açısından, içeriğindeki bilgilerin erişilebilir ve sonraki başvurular için kullanılabilir olması halinde yerine getirilmiş sayılır.* (The requirement that the award be in writing is met in relation to an arbitral award in electronic form if the information contained therein is accessible so as to be usable for subsequent reference.)

(1-2) *Bir hakem kararının hakem veya hakemler tarafından imzalanma şartı, elektronik formdaki karar açısından aşağıdaki koşullar sağlandığında yerine getirilmiş sayılır.* (The requirement that the award be signed by the arbitrator or arbitrators is met in relation to an award in electronic form if)

⁸ Bkz. BM Genel Kurul kararı 2205 (XXI), OP8(d)).

(a) Hakem veya hakemlerin kimliğini belirlemeye ve hakemin veya hakemlerin elektronik formda düzenlenen hakem kararının içeriğini nihai hale getirme ve onaylama niyetini göstermeye yönelik bir yöntem kullanılmış olması; ve (a method is used to identify the arbitrator or the arbitrators and to indicate the arbitrator's or arbitrators' intention to finalize and approve the content of the arbitral award in electronic form; and)

(b) Kullanılan yöntemin (the method used is either):

(i) Bilginin oluşturulma veya iletilme amacına uygun olarak, tüm koşullar (ilgili herhangi bir anlaşma dahil) ışığında yeterince güvenilir olması; veya (as reliable as appropriate for the purpose for which the information was generated or communicated, in light of all the circumstances, including any relevant agreement; or)

(ii) Yukarıdaki (a) bendinde belirtilen işlevleri tek başına veya ek kanıtlarla birlikte yerine getirdiğinin fülen kanıtlanmış olması. (proven in fact to have fulfilled the functions described in subparagraph (a) above, by itself or together with further evidence.)

(2) The award shall state the reasons upon which it is based, unless the parties have agreed that no reasons are to be given or the award is an award on agreed terms under article 30.

(3) The award shall state its date and the place of arbitration as determined in accordance with article 20(1). The award shall be deemed to have been made at that place.

(3-1) Hakem heyeti, hakem kararını tarafların üzerinde anlaştığı ortamda (medium) düzenler. Taraflar arasında böyle bir anlaşma yoksa, tarafların taleplerini dikkate alarak uygun gördüğü ortamda düzenler. (The arbitral tribunal shall make the arbitral award in the medium(s) which the parties agree, or, failing such agreement, in the medium(s) that it considers appropriate, taking into consideration the parties' requests.)

(4) After the award is made, a copy signed by the arbitrators in accordance with paragraph (1) of this article shall be delivered to each party.

(4-1) Bu maddenin (1), (1-1) ve (1-2) paragraflarına uygun olarak düzenlenen elektronik formdaki hakem kararı, her bir tarafa teslim edilir. Elektronik formda düzenlenen bir hakem kararının tarafça alınma zamanı, kararın tarafın belirlediği elektronik adreste erişilebilir hale geldiği andır. Eğer hakem kararı tarafın belirlediği adres dışında başka bir elektronik adrese ulaştıysa, tarafın bu adreste karara erişebilmesi ve elektronik iletişimin bu adrese gönderildiğini fark etmesiyle alınmış sayılır. Elektronik formda düzenlenen bir hakem kararının, tarafın elektronik adresine ulaşmasıyla birlikte erişilebilir olduğu varsayılır. (The award in electronic form made in accordance with paragraph (1), (1-1) and (1-2) of this article shall be delivered to each party. The time of receipt of an arbitral award in electronic form is the time when it becomes capable of being retrieved by the party at an electronic address designated by the party. The time of receipt of an arbitral award in electronic form at another electronic address of the party is the time when it becomes capable of being retrieved by the party at that address and the party becomes aware that the electronic communication has been sent to that address. An arbitral award in electronic form is presumed to be capable of being retrieved by the party when it reaches the party's electronic address.)

UNCITRAL Model Kanunu'nun 2. maddesinin g fıkrasına eklenmek üzere kaleme alınan öneri, elektronik formdaki hakem kararlarının Model Kanun kapsamında geçerli

olduğunu açıkça teyit ederek, elektronik kararların Model Kanun'un tanımı içine girip girmediğine dair herhangi bir belirsizliği ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Bu hükmün eklenmesi, ayrımcılık yapılmaması ilkesini Model Kanun'a entegre etmektedir. Bu doğrultuda, MAL 35(1). maddeye uygun olarak, elektronik formdaki hakem kararı bağlayıcı olarak tanınmalı ve tenfiz edilmelidir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 44.)

UNCITRAL Model Kanunu'nun halihazırda mevcut olan 31/1. maddesinin altına eklenmek üzere önerilen (1-1) numaralı fıkra, yazılı şekil şartına ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralını sağlamaktadır. Önerilen (1-2) numaralı fıkra, imza şartına ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralını sağlamaktadır. Önerilen (3-1) numaralı fıkra, tarafların tahkim kararının hangi ortamda düzenleneceği konusunda anlaşma yapabileceklerini açıklığa kavuşturmaktadır. Taraflar arasında bir anlaşma sağlanamazsa, tahkim mahkemesi, tarafların taleplerini dikkate alarak uygun gördüğü ortamda kararı düzenlemelidir. Bu hüküm, kararın kâğıt ortamında, elektronik ortamda veya her iki ortamda da alınabilmesine imkân tanıyan bir esneklik sunmaktadır. Önerilen (4-1) numaralı fıkra, hakem kararının tebliği veya alınmasına ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralını ortaya koymaktadır. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 46-51.)

Sekretarya tarafından kaleme alınan taslak (1-2) numaralı fıkra kapsamında dijital hakem kararları imzalanırken nitelikli elektronik imza kullanılmasının zorunlu olup olmaması gerektiği mevzuu ele alınmıştır. Nitelikli elektronik imza genellikle bir güvenilir sertifika yetkilisi tarafından verilen şifrelenmiş bir dijital sertifikanın kullanılmasını içerir. Bu sertifika, imzalayanın kimliğini doğrular ve belgenin bütünlüğünü korur. Bununla birlikte, nitelikli bir imza gerekliliği farklı ülkelerin farklı sertifika sağlayıcılarına güvenmesi nedeniyle bazı sorunlara yol açabilir. Bir ülkede tanınan bir sağlayıcı, başka bir ülkede tanınmayabilir. Bu durum, elektronik formda düzenlenen hakem kararlarının sınır ötesi tanınmasını karmaşık hale getirebilir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 47.) Nitekim Çalışma Grubu tarafından 81. toplantıda yapılan tartışmalarda güvenli elektronik imzaya ilişkin birbirinden farklı görüşler dile getirilmiştir. Tartışmalar sırasında nitelikli elektronik imzanın yüksek düzeyde güvenlik ve doğrulama sağlayacağı belirtilmiştir. Bazı delegasyonlar, bu konunun tarafların anlaşmasına bırakılmaması gerektiğini savunmuş, özellikle mahkemeler olmak üzere devletlerin, kararların güvenlik seviyesinin yüksek olmasını arayacağını belirtmişlerdir. Öte yandan, elektronik formda verilen kararlar için kâğıt tabanlı kararlardan daha sıkı imza gereklilikleri getirilmesi için bir gerekçe olmadığı öne sürülmüştür. Kâğıt tabanlı kararların da sahtecilik iddiaları da dahil olmak üzere, dava konusu olabileceği belirtilmiştir. Daha yüksek standartlar getirilmesinin süreci gereksiz yere karmaşık hale getireceği de ifade edilmiştir. Tarafların

güvenliği artırmak istediği durumlarda, yargılama öncesinde veya sırasında ek önlemler üzerinde anlaşarak bunu sağlayabilecekleri belirtilmiştir. Ayrıca, UNCITRAL metinleri arasında tutarlılığın sağlanması gerekliliği bir kez daha vurgulanmış ve mevcut standartlardan sapılması halinde bunun gerekçelendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Kâğıt üzerinde düzenlenen hakem kararlarının belirli gerekliliklere sahip bir elektronik imza, noter tasdiki veya eşdeğer bir kimlik doğrulama şekli gerektirmediği ifade edilmiştir. Buna karşılık, arabuluculuk yoluyla varılan sulh anlaşmaları için böyle bir gereklilik öngörülmezken, elektronik ortamda düzenlenen hakem kararları için neden böyle bir şartın gerekli olacağı sorgulanmıştır. Singapur Konvansiyonu ve MAL'da bu tür daha yüksek gereklilikler getirilmediği ifade edilmiştir. Tartışmaların ardından, daha katı imza gerekliliklerinin getirilmemesi yönünde bir konsensüse varılmıştır. (A/CN.9/1200, para. 53-56.). Tartışmalar sırasında bazı yargı bölgelerinde internete bağlantı sorunları (özellikle Afrika ülkelerinde) ve kâğıt tabanlı kararların yerine elektronik kararların getirilmesiyle ilgili endişeler dile getirilmiştir. Buna karşılık, yapılan çalışmanın mevcut sistemlerin yerine geçmeyi değil, elektronik formdaki kararlara güveni kolaylaştırmayı amaçladığı açıklığa kavuşturulmuştur.

Sekretarya tarafından kaleme alınan taslak (3-1) numaralı madde hakkında dile getirilen görüşler farklılık göstermiştir. Bir yandan, bu paragrafın, tarafların bir anlaşmaya varmadığı durumlarda, kararın hangi ortamda verileceğine dair yetkinin tahkim heyetine ait olduğunu açıklığa kavuşturması açısından faydalı olduğu belirtilmiştir. Ayrıca, paragrafın, heyetin bu konuda taraflara danışması ve tarafların tercihlerine uyum sağlamaya çalışması gerektiği yönündeki makul öneriyi yansıttığı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, kararın iki farklı ortamda verilmesi olasılığının önemli olduğu, çünkü elektronik formda karar alan tarafların daha sonra ıslak imzalı kâğıt formatında bir karar talep edebileceği belirtilmiştir. Bu esnekliğin taraflara güvence sağladığı değerlendirilmiştir. Ancak, hakem heyetinin görev süresinin sona erdiği (*functus officio*) ad hoc tahkim bağlamında bu esnekliğin nasıl sağlanabileceği sorgulanmıştır. Öte yandan, karşıt bir görüş dile getirilerek, (3-1) maddesinin hakem heyetinin yargılama sürecini gereğinden fazla yönlendirmesine olanak tanıdığı ve bu nedenle çıkarılması gerektiği öne sürülmüştür. Ayrıca, bu konunun MAL'ın düzenlemesi gereken bir mesele olmadığı, gerekirse MAL'a ilişkin Açıklayıcı Not'ta ele alınabileceği ifade edilmiştir. (A/CN.9/1200, para. 50-51). Bu kapsamda (3-1) nolu maddeyle ilgili olarak çeşitli öneriler dile getirilmiştir. Bu öneriler arasında **i**) tabi olunan usul kanununa atıfta bulunulması, **ii**) taraflarca kararlaştırılan formun (*medium*) hakem heyeti tarafından kullanılamaması durumunu dikkate alacak şekilde revize edilmesi (örneğin, taraflar kararın belirli bir güvenlik teknolojisi kullanılarak

imzalanmasını kabul etmişse ancak hakem heyetinin bu teknolojiye erişimi yoksa), ve iii) kararın teslimi ve alınmasıyla ilgili olduğu için önerilen (4-1) maddesiyle bağlantılı hale getirilmesi, hususları yer almıştır. (A/CN.9/1200, para. 50-52.)

Sekretarya tarafından kaleme alınan taslak (4-1) numaralı madde hakkında dile getirilen görüşler farklılık göstermiştir. Bazı delegasyonlar, ilgili hükmün rehberlik sağlama açısından faydalı olduğunu düşünürken, diğerleri bunun yargılama usulüne ilişkin olduğunu ve Model Kanun'da (MAL) düzenlenmemesi gerektiğini belirtmiştir. Bazı delegasyonlar tarafından kâğıt üzerinde düzenlenen hakem kararlarının tebliğine ilişkin özel bir gereklilik bulunmadığı ifade edilmiştir. Ancak, Model Kanun'un 3. maddesinin yazılı iletişimi daha geniş bir çerçevede ele aldığı ve işlevsel eşdeğerlik sağlanabileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda, konunun yalnızca hakem kararları ile sınırlı kalmaksızın, kapsamlı bir şekilde 3. madde içinde ele alınmasının daha uygun olacağı önerilmiştir. (A/CN.9/1200, para. 57.)

UNCITRAL Sekretaryası, 81. oturumdan önce hazırladığı A/CN.9/WG.II/WP.240 no'lu çalışma notunda, "UNCITRAL Model Tahkim Kanununa İlişkin Değişiklik Önerileri" başlığı altında tartışılmak üzere UNCITRAL Model Tahkim Kanunu m.35'e eklenmek üzere taslak maddelere yer vermiştir. İlgili taslak maddeler metni şu şekildedir: (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 52.)

UNCITRAL Model Kanunu m. 35 – Tanıma ve Tenfiz

(1) Hakem kararı, hangi ülkede verildiğine bakılmaksızın bağlayıcı olarak tanınır ve yetkili mahkemeye yazılı başvuruda bulunulması üzerine, bu madde ve 36. madde hükümlerine tabi olarak tenfiz edilir.

(1-1) 1. paragrafa uygun olarak yapılan bir başvuru elektronik formda gerçekleştirilebilir ve başvurunun yazılı olması şartı, içeriğindeki bilgilerin daha sonra başvurulabilecek şekilde erişilebilir olması koşuluyla, elektronik formda yapılan bir başvuru ile yerine getirilmiş sayılır.

(2) Karara dayanan veya tenfizini talep eden taraf, kararın aslı veya bir kopyasını sunmalıdır. Eğer karar, bu Devletin resmi dilinde değilse, mahkeme tarafın kararı bu dile çevirmesini talep edebilir.

(2-1) Bir tarafın hakem kararına dayanması veya kararın tenfizini talep etmesi durumunda, orijinal kararın sunulması şartı, hakem kararının elektronik formda olması halinde şu koşulların sağlanmasıyla yerine getirilmiş sayılır:

(i) Kararın nihai haliyle ilk oluşturulduğu andan itibaren içeriğinin bütünlüğüne dair güvenilir bir teminat bulunması; ve

(ii) Kararın, ilgili kişiye sunulabilecek ve görüntülenebilecek yapıda olması.

(2-2) (2-1)(i) kapsamında:

(i) Bütünlüğün değerlendirilmesi için kriter, bilginin eksiksiz ve değişmeden kalıp kalmadığıdır. Ancak, onay eklenmesi veya iletişim, depolama ve görüntüleme süreçlerinde ortaya çıkan olağan değişiklikler bütünlük değerlendirmesinde dikkate alınmaz.

(ii) Gerekli güvenilirlik standardı, bilginin oluşturulma amacı ve ilgili tüm koşullar göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir.

(2-3) (2). paragrafta belirtilen orijinal kararın bir kopyası elektronik formda üretilebilir ve sunulabilir.

(2-4) Hakem kararının çevirisi, elektronik formda sunulabilir.

Model Kanun'un 35(1) maddesi, hakem kararının tanınması ve tenfizine yönelik başvurunun yazılı olarak yapılmasını öngörmektedir. Önerilen (1-1) no'lu paragraf başvurunun elektronik formda yapılabileceğini açıklığa kavuşturmakta ve yazılı şekil şartına ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralını sağlamaktadır. Yetkili mahkemenin usulüne tabi olmak kaydıyla, elektronik formda yapılan bir başvuruya, elektronik formdaki hakem kararının eklenebileceği kabul edilmektedir. Önerilen (2-1) ve (2-2) numaralı paragraflar elektronik formda düzenlenen hakem kararlarının "orijinalliğine" ilişkin işlevsel eşdeğerlik kuralını ortaya koymaktadır. (2-1)(i) no'lu paragraf elektronik formda düzenlenen hakem kararının bütünlüğünü değerlendirmek için kullanılacak kriterleri belirlemektedir. Normal iletişim, depolama ve görüntüleme süreçlerinde meydana gelebilecek değişiklikler bu değerlendirmeye tabi olup, kararın "orijinalliğini" etkilemediği sürece, içeriğinin eksiksiz ve değişmeden kalması esastır. (2-3) no'lu paragraf Model Kanununun 31(2) maddesinde belirtilen, orijinal kararın kağıt kopyasının elektronik formda üretilebileceğini ve sunulabileceğini açıklığa kavuşturmaktadır. Bununla birlikte, (2-3) maddesiyle ilgili olarak, bu paragrafın, bir kağıt kararın elektronik formatta bir kopyasının oluşturulabileceği durumu kapsayan 2. paragrafa atıfta bulunduğu açıklığa kavuşturulmuştur. 2. paragraftaki "kararın aslı veya bir kopyası" ifadesinin zaten bu durumu kapsadığı gerekçesiyle, (2-3) maddesinin silinmesi önerilmiştir. (2-4) no'lu paragraf, hakem kararının çevirisinin de elektronik formda sunulabileceğini açıklığa kavuşturmaktadır. (2-4). maddeyle ilgili olarak, bunun ayrı bir paragrafta açıklığa kavuşturulmasının gereksiz olduğu, çünkü bunun zımnen anlaşılacağı değerlendirilmiştir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 53-56; A/CN.9/1200, para. 64-67)

VI. UNCITRAL TAHKİM KURALLARINA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİNİN ELE ALINMASI

Çalışma Grubu, UNCITRAL Tahkim Kuralları'nın (UAR) 34. maddesine ilişkin aşağıda yer verilen değişiklik önerilerini değerlendirmiştir. (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 57-61.)

i) 34(1) maddesinin ilk cümlesinden sonra aşağıdaki cümlenin eklenmesi:

Hakem Kararının Şekli ve Etkisi

34/1) Hakem heyeti, farklı konular hakkında farklı zamanlarda birbirinden ayrı kararlar verebilir. *Hakem heyeti, tarafların üzerinde anlaşığı ortam(lar)da (medium) veya böyle bir anlaşma yoksa uygun gördüğü ortam(lar)da hakem kararını verir.”*

ii) 34(2) maddesinin ilk cümlesinden sonra aşağıdaki cümlenin eklenmesi:

34/2) Tüm Kararlar yazılı şekle tabi olup nihai ve taraflar bakımından bağlayıcıdır. *Elektronik formda verilen bir hakem kararı açısından, içerdiği bilgilere daha sonra başvurulabilecek şekilde erişilebiliyorsa, kararın yazılı olarak verilmesi gerekliliği yerine getirilmiş sayılır.*

iii) 34(4) maddesinin ilk cümlesinden sonra aşağıdaki cümlenin eklenmesi:

34/4 – Hakem Kararı, hakemler tarafından imzalanır, kararın verildiği tarihi içerir ve tahkim yerini belirtir. Birden çok hakemin bulunduğu ve hakemlerden birinin kararı imzalamaktan kaçındığı durumda, kararda, hakemin imzasının neden bulunmadığının gerekçesi açıklanır.

34/4-2) Elektronik formda verilen bir karar açısından, kararın hakemler tarafından imzalanmış olması gerekliliği aşağıdaki durumlarda yerine getirilmiş sayılır:

(a) Hakemi veya hakemleri tanımlayan ve hakemin veya hakemlerin elektronik formda hakem kararının içeriğini nihai hale getirme (finalize) ve onaylama niyetini gösteren bir yöntem kullanılıyorsa; ve

(b) Kullanılan yöntem aşağıdakilerden birini sağlıyorsa:

(i) İlgili tüm koşullar, tarafların anlaşmaları da dahil olmak üzere, dikkate alındığında, üretilen veya iletilen bilginin amacına uygun olarak yeterince güvenilir olması; veya

(ii) Tek başına veya ek delillerle birlikte, yukarıdaki (a) alt bendinde belirtilen işlevleri yerine getirdiğinin fülen kanıtlanmış olması.

Çalışma Grubu'nun UAR'ye ilişkin yukarıda yer verilen değişiklik önerilerini ele aldığı tartışmaların başında UAR'nin sık sık revize edilmesinden kaçınılması gerektiği belirtilmiş, zira son on beş yılda yapılan revizyonlar nedeniyle hâlihazırda birden fazla versiyonun mevcut olduğu ifade edilmiştir. Kuralların 34/1. maddesine yapılan eklemenin önemli bir açıklık sağladığı ve işbu eklemenin ayrı bir paragraf olarak düzenlenmesi gerektiği dile getirilmiştir. Buna karşılık bir başka görüş, eklemenin gereksiz olduğunu, zira hakem heyetinin kararı ister elektronik ortamda ister kâğıt üzerinde verme noktasında doğal yetkilere (*inherent power*) sahip olduğu ileri sürülmüştür. Bununla birlikte, bu yetkinin gerçekten doğuştan gelip gelmediğine dair şüpheler dile getirilmiştir. Ayrıca, taraflardan birinin kararın elektronik ortamda verilmesine itiraz etmesi halinde, kâğıt üzerinde bir kararın düzenlenmesi gerektiği belirtilmiştir. Buna karşılık olarak, hakem kararının muhakkak kâğıt üzerinden düzenlenmesi

gerektiği yönündeki bir yaklaşımın, Çalışma Grubu'nun yetkisi göz önüne alındığında, yanlış bir mesaj vereceği ve ayrımcılık yapmama kuralıyla çelişeceği yönünde endişeler ifade edilmiştir. Ayrıca, Kuralların 34/1. maddesine yapılan eklemenin MAL m.31 ile uyumlu olması gerektiği ve dilin buna göre düzenlenmesi gerektiği dile getirilmiştir (A/CN.9/1200, para. 68-70)

Kuralların 34/2. maddesine yapılan ekleme ilgili olarak cümleye bütünlük (*integrity*) şartının eklenmesi ve hakem kararının bütünlüğünün vurgulanması gerektiği dile getirilmiştir. Madde 34(4) kapsamında ise “nihai hale getirme (*finalize*)” ibaresinin silinmesi önerilmiştir. (A/CN.9/1200, para. 70)

VII. UNCITRAL TAHKİM YARGILAMASININ DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN NOTLARIN ELE ALINMASI (UNCITRAL NOTES ON ORGANIZING ARBITRAL PROCEEDINGS)

UNCITRAL Sekreteryası, 81. oturumdan önce hazırladığı A/CN.9/WG.II/WP.240 no'lu çalışma notunda, *UNCITRAL Tahkim Yargılamasının Düzenlenmesine İlişkin Notlar*'ın 144. paragrafından sonra eklenmek üzere aşağıdaki taslak metne yer vermiştir: (A/CN.9/WG.II/WP.240, para. 64.)

“Awards have traditionally been made on paper with wet-ink signatures, but they can also be made in electronic form. The parties and the arbitral tribunal should note, however, that some jurisdictions require that awards be made on paper, in light of the requirements of originality, written form or signature. Some arbitral institutions retain the practice of making awards on paper and of only issuing electronic versions of awards as courtesy copies. Others accept the making of awards in electronic form subject to the parties' agreement. Certain arbitral institutions have an established practice of having the arbitral tribunal make awards only in electronic form unless the parties agree, or the arbitral tribunal decides otherwise. When making the award in electronic form, it is advisable for the arbitral tribunal to ask the parties before making the award whether there are any particular requirements under the applicable law(s) or for enforcement in a particular jurisdiction, including whether the parties require certified copies of the award, or an award with wet-ink signatures. In the absence of an agreement, the arbitral tribunal may also make the award in both electronic and paper form if requested by the parties or if deemed appropriate. However, when considering the making of an award in both electronic and paper form, the potential issue as to which version will trigger the relevant timelines, such as those for setting aside the award, may need to be carefully taken into account. The arbitral tribunal may discuss this with the parties to ensure clarity and seek agreement on the matter, particularly to avoid confusion with an electronic courtesy copy.”

Çalışma Grubu tarafından 81. Oturumda yapılan tartışmalarda, UNCITRAL Tahkim Yargılamasının Düzenlenmesine İlişkin Notlar'ın 144. paragrafından sonra eklenmek üzere kaleme alınan ve yukarıda yer verilen metin hakkında bazı endişeler dile getirilmiştir. Özellikle,

sondan bir önceki cümlelerin, aynı hakem kararının iki orijinal nüshasının olabileceğini ima edecek şekilde yorumlanabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, bu cümlelerin yalnızca ilgili sürelerin başlamasını dikkate almakla kalmayıp, tahkim yerindeki uygulanacak hukuku ve New York Konvansiyonu'nun tanıma ve tenfiz amacıyla "orijinal" bir karar gerekliliğine yaptığı atfı da göz önünde bulunduracak şekilde değiştirilmesi önerilmiştir. Buna ek olarak, ilgili cümlelerin New York Konvansiyonu'nun nasıl yorumlanması gerektiğine ilişkin önerilen Tavsiyenin içeriğini yansıtacak şekilde genişletilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Keza MAL'de önerilen değişikliklerle ele alınan bazı konuların, ilgili teknik önerilerle birlikte Notlara eklenmesi önerilmiştir. (A/CN.9/1200, para. 73-74.)

VIII. KAPANIŞ

Çalışma Grubu tarafından 81. oturumda gerçekleştirilen detaylı tartışmaların ardından, UNCITRAL Sekreteryası'ndan yapılan müzakerelerin sonuçlarını yansıtacak şekilde New York Konvansiyonu'nun Yorumlanmasına İlişkin Tavsiyenin, MAL maddelerinin (*Açıklayıcı Not dahil*), UAR maddelerinin ve UNCITRAL Tahkim Yargılamasının Düzenlenmesine İlişkin Notlar'ına ilişkin metnin revize edilmiş bir versiyonlarının hazırlanmasını talep edilmiştir. (A/CN.9/1200, para. 75.)

Ayrıca Çalışma Grubu'na, Japonya Hükümeti ile Birleşmiş Milletler arasında Mutabakat Zaptı imzalandığı bildirilmiştir. İlgili mutabakat zaptına göre Japonya, Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL) Asya ve Pasifik Bölgesel Merkezi'nin program faaliyetlerine yönelik UNCITRAL Güven Fonu'na ilk olarak 196.410 ABD doları tutarında bağışta bulunmuş ve sonraki yıllarda ilave katkılar yapma olasılığının bulunduğu ifade etmiştir. Ayrıca Japonya'nın, Sekretarya tarafından yürütülen teknik destek faaliyetlerini desteklemeyi amaçladığı ve özellikle Çalışma Grubu tarafından müzakere edilmekte olan UNCITRAL belgeleri nihai hale getirildiğinde, bunların uygulanmasını ve teşvik edilmesini sağlamaya yönelik faaliyetlere katkıda bulunmak istediği açıklanmıştır. (A/CN.9/1200, para. 77.)

Av. M. Buğrahan Helvacı, LL.M.

İTOTAM Dava Müşaviri

02.04.2025